

ВІДГУК

**офіційного опонента кандидата психологічних наук, доцента
Хуртенко Оксани Вікторівни на дисертаційну роботу
Горенко Мар'яни Вячеславівни на тему:
«ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ
МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ
ДО ЗДІЙСНЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КАР'ЄРИ»,
представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії
галузі знань зі спеціальності 053 – Психологія**

В Україні проблема фахової підготовки майбутніх практичних психологів найбільшу актуальність набула останнім часом, оскільки з'явилися предметні сфери, де необхідна допомога кваліфікованих психологів-професіоналів. Тому сьогодні в сучасному суспільстві є актуальною проблема готовності майбутніх психологів до продуктивної професійної діяльності та здійснення професійної кар'єри. Зважаючи на те, що головною складовою готовності до професійної діяльності є психологічна готовність, то на нашу думку важливим є питання дослідження психологічної готовності студентів-психологів до професійної діяльності.

Вивчення дисертаційного дослідження вказує на те, що Горенко Мар'яна Вячеславівна взялася опрацьовувати складну і водночас надзвичайно актуальну тему наукового дослідження – гендерні особливості формування готовності майбутніх психологів до здійснення професійної кар'єри.

Потрібно зауважити, що здобувачка чітко визначила стратегію і тактику свого дослідження. Авторкою цілком коректно з наукової точки зору визначено об'єкт, предмет, мету дослідження та основні задачі, для виконання яких вона виявила усі доступні резерви, обрала потрібні методи і оптимальний варіант наукового пошуку. У результаті проведеної роботи вона отримала нові наукові результати, які розширюють та конкретизують відомі дані та надають їм дієвої функціональності.

Виходячи із проведеного дослідження, Горенко Мар'яною Вячеславівною уперше:

- проаналізовано зміст, структуру та рівень сформованості психологічної готовності майбутніх психологів до здійснення професійної кар'єри залежно від гендеру;
- розроблено, обґрунтовано та експериментально перевірено програму формування психологічної готовності майбутніх психологів до

здійснення професійної кар'єри з урахуванням гендерних особливостей;

- уточнено: зміст ключових понять дослідження («професійна кар'єра» «психологічна готовність», «психологічна готовність майбутніх психологів до здійснення професійної кар'єри»);

- набули подальшого розвитку уявлення про психологічні умови формування психологічної готовності майбутніх психологів до ефективної професійної діяльності та успішної кар'єри.

Дисертаційне дослідження Горенко М.В. вирізняється достатнім рівнем теоретичного узагальнення, самостійністю наукового пошуку, творчим підходом до вирішення наукового завдання.

Застосований методичний інструментарій представляє собою комплекс теоретичних і емпіричних методів, а також методів і методик психологічного дослідження, які характеризуються високою валідністю, надійністю та вірогідністю.

Вихідні методологічні позиції здобувачки ґрунтуються на засадах української та зарубіжної психологічної науки, які в своїй основі представляють змістовний синтез засобів, методик, логіки, методів та прийомів дослідження.

У першому розділі – «Теоретичний аналіз стану дослідженості проблеми готовності майбутніх психологів до здійснення професійної кар'єри» на основі змістовного аналізу наукових джерел та узагальнення наукових положень та підходів, здобувачкою з'ясовано, що питання професійного самовизначення та становлення особистості є однією з фундаментальних проблем психології, а також, що існує тісний взаємозв'язок професійної кар'єри та професійної особистісної самореалізації. Проаналізовано дослідження кар'єри спеціалістів з різних сфер наукового пізнання. Визначено зміст та структуру психологічної готовності майбутніх психологів до здійснення професійної кар'єри. Охарактеризовано гендерні особливості особистості та врахування їх при організації підготовки майбутніх психологів до здійснення професійної кар'єри.

У другому розділі – «Емпіричне дослідження стану сформованості психологічної готовності майбутніх психологів до здійснення професійної кар'єри» авторкою обґрунтовуються мета, завдання, методика та організація емпіричного дослідження. Визначено критерії оцінки та показники сформованості психологічної готовності майбутніх психологів до здійснення професійної кар'єри. А також проведено і проаналізовано психодіагностику рівнів сформованості психологічної готовності майбутніх психологів до здійснення професійної кар'єри.

У третьому розділі – «Експериментальне дослідження гендерних особливостей формування психологічної готовності майбутніх психологів до здійснення майбутньої професійної кар'єри та його результати» дисертанткою подано логіку, програму та результати наукового дослідження, що дозволило Горенко М.В. обґрунтувати та розробити програму тренінгу «Формування психологічної готовності майбутніх психологів до здійснення професійної кар'єри» і проаналізувати та інтерпретувати результати апробації авторського тренінгу.

У цілому, результати, отримані здобувачкою, відрізняються науковою новизною, мають відповідне теоретичне і практичне значення.

Детальний аналіз дисертаційного дослідження Горенко М.В. свідчить про ерудицію та обізнаність авторки в галузі проблем соціальних і поведінкових наук, про вміння застосовувати методи теоретичного аналізу, а також психологічні методи експериментального дослідження для успішного вирішення визначених завдань наукового дослідження.

У публікаціях в повному обсязі відображено основні аспекти і результати дисертаційного дослідження.

Дисертаційний матеріал викладений достатньо аргументовано та послідовно, його вирізняє чіткість задуму, якісний теоретичний аналіз, аргументованість висунутих тез, обґрунтованість зроблених висновків, здобутих у самостійному емпіричному пошуку.

Не зважаючи на велику кількість переваг роботи, що подана до захисту, є ряд певних побажань та зауважень, а саме:

1. У підрозділі 1.1 здобувачкою зазначено, що у психології виокремлюють три основні підходи до розуміння феномену професійної кар'єри: соціально-психологічний, управлінсько-менеджерський та соціально-економічний. На наш погляд варто було б більш детально зупинитися на характеристиці цих підходів і зазначити конкретних науковців, які займалися вивченням саме цього питання у межах кожного з них.
2. У підрозділі 1.3 здобувачка зауважує, що сучасні дослідники спостерігають значну розбіжність у рівні успішності професійної кар'єри жінок і чоловіків. Хотілось би уточнити, у чому саме полягає ця розбіжність.
3. Під час експериментального дослідження учасників було поділено здобувачкою на контрольну і експериментальну групи по 69 осіб у кожній. Однак не вказано, скільки юнаків і дівчат було залучено у кожній групі.

4. У підрозділі 3.1 здобувачкою представлено тренінгову програму, яка складалась із певних тренінгових вправ. На нашу думку, для більшої переконливості можна було б описати, на що саме була спрямована кожна з цих вправ.
5. У підрозділі 3.2 подано динаміку змін у рівнях сформованості досліджуваних компонентів психологічної готовності до здійснення професійної кар'єри. На наш погляд, для кращого сприйняття, отримані дані варто було б візуалізувати, наприклад, у вигляді рисунків.

Однак, викладені зауваження, в переважній більшості мають дискусійний характер і не зменшують науково-теоретичної і практичної значущості дисертаційного дослідження. Дисертація є завершеною працею, що містить нові науково-обґрунтовані результати.

Таким чином, дисертаційна робота Горенко Мар'яни Вячеславівни відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44, а її авторка - Горенко Мар'яна Вячеславівна заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 «Психологія».

Офіційний опонент

доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання

Вінницького державного педагогічного університету

імені Михайла Коцюбинського

кандидат психологічних наук, доцент

О.В. Хуртенко

«01» листопада 2022 року

